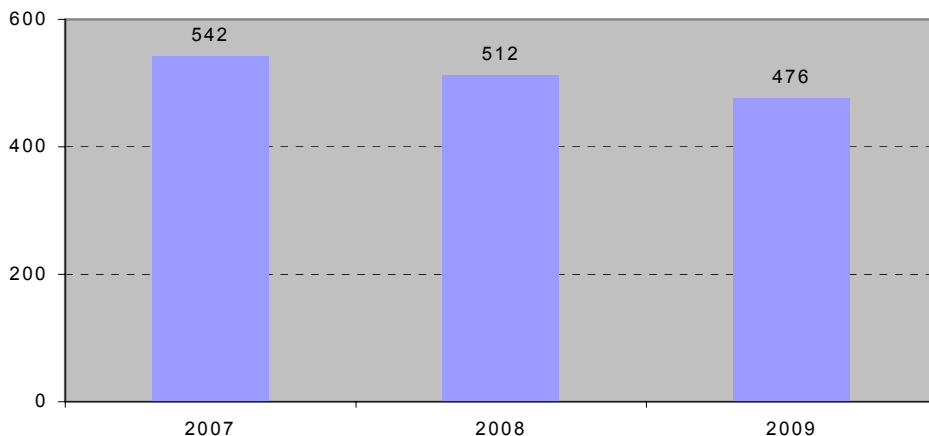

KIAUŠINIAI / EGGS

Laura PETRAUSKAITĖ
LAEI Produktų rinkotyros skyriaus ekonomistė,
laura@laei.lt

Dėl didelės lietuviškų kiaušinių paklausos užsienio rinkose daugelį metų buvo didinami dedeklių pulkai. Tačiau nuo 2008 metų smarkiai sumažėjus šių produktų kainos konkurencingumui, eksporto apimtys ėmė mažėti, paukščių skaičių teko mažinti. Be to, Lietuvos rinkoje vietinė produkcija turi konkuruoti su kainos atžvilgiu žymiai konkurencingesne lenkiškąja. Dėl to jau keletą metų mažėja ir kiaušinių gavybos apimtys.

Vidaus rinka. 2009 metų I pusmetį, palyginti su 2008-ųjų atitinkamu laikotarpiu, kiaušinių surinkimo apimtys nukrito 7 proc. (1 pav.).

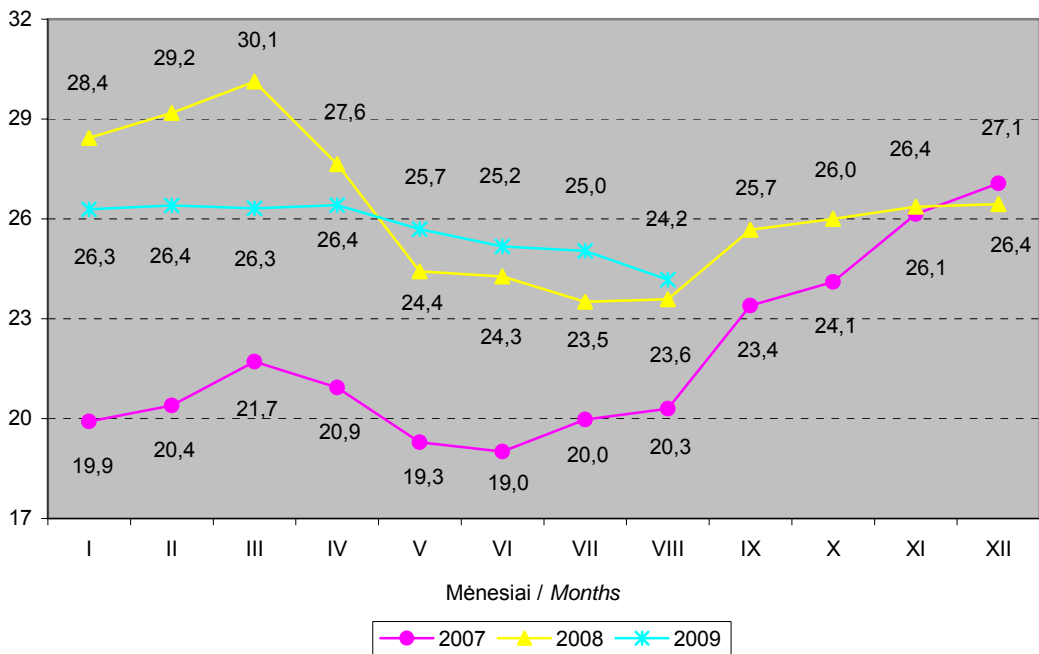

1 pav. Kiaušinių surinkimas Lietuvoje 2007–2009 metų I pusmetį, mln. vnt.
Figure 1. Production of eggs in Lithuania in the 1st half-year of 2007–2009, mill. pieces

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2009 metų sausio–birželio mėnesiais supirka 46,2 proc. surinktų kiaušinių, 3,1 proc. mažiau nei tuo pačiu laikotarpiu 2008-aisiais (44,3 proc.). Tokius lietuviškų kiaušinių vartojimo, supirkimo ir gavybos pokyčius lėmė šių produktų kainos konkurencingumo kaita, palyginti su kitų valstybių, ypač Lenkijos, kainomis.

Tiriamuoju laikotarpiu vidutinė didmeninė A klasės kiaušinių kaina didžiausia buvo 2008 metais. Jų pabaigoje kaina stabilizavosi ir išliko panaši iki pat 2009-ųjų balandžio. II ketvirtį ir vasarą didmeninė kaina įprastai mažėja, tačiau 2009-aisiais kainos sezoniskumas buvo neryškus. Vidutinė didmeninė A klasės kiaušinių kaina balandžio–rugpjūčio mėnesiais sumažėjo 8,5 proc., nors anksčiau metais pokytis siekė beveik 15 proc. (2 pav.).

2 pav. Šviežių supakuotų A klasės kiaušinių vidutinė didmeninė kaina Lietuvoje 2007–2009 metais, Lt/100 vnt.

Figure 2. Average wholesale price of eggs (Class A, packed) in Lithuania in 2007–2009, Lt/100 pieces

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

2009 metų sausio–rugpjūčio mėnesiais didmeninė kiaušinių kaina, palyginti su atitinkamu 2008-ųjų laikotarpiu, buvo 2,7 proc. mažesnė. Tačiau tai lėmė tik sausio–balandžio mėnesių kaina, nes nuo gegužės ji jau viršijo ankstesnių metų lygį 5 proc.

Palyginus vidutines didmenines kiaušinių kainas ES per 2009 metų pirmuosius septynis mėnesius ir atitinkamą 2008-ųjų laikotarpį, matyti, kad jos mažai tepakito (1 lentelė). Didžiausias kiaušinių kainos šuolis per metus užfiksuotas Bulgarijoje (14,5 proc.) ir Prancūzijoje (10,4 proc.).

Per 2009 metus kiaušiniai atpigo ne tik Lietuvoje, bet ir beveik pusėje kitų ES šalių. Labiausiai per šiuo metų sausio–liepos mėnesius jie atpigo Nyderlanduose (26,2 proc.), Estijoje (16,2 proc.) ir Rumunijoje (11,0 proc.).

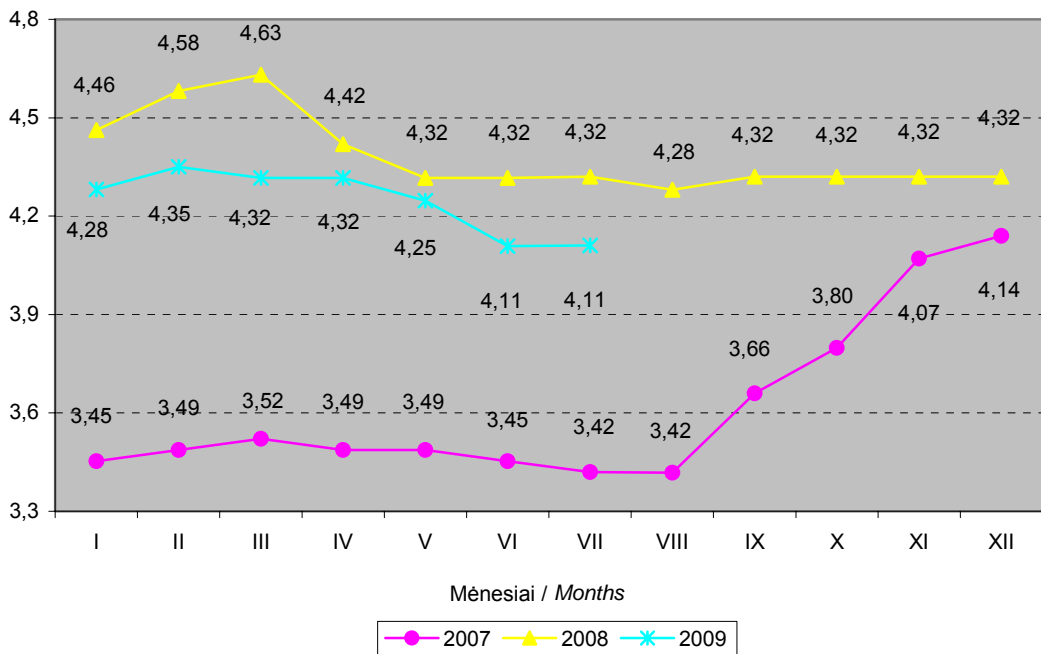
Aukščiausia šviežių L–M grupės kiaušinių vidutinė didmeninė kaina 2009 metų I pusėje buvo Kipre – 51 proc. viršijo ES vidurkį. Tuo tarpu mažiausia – Nyderlanduose, kur jų kaina buvo 30,9 proc. mažesnė nei vidutinė ES. Lietuviškų kiaušinių didmeninė kaina 2009-aisiais sumažėjo, bet 3,4 proc. viršijo ES vidurkį.

Mažmeninė kiaušinių kaina Lietuvoje stabilizavosi anksčiau už didmeninę – 2008-ųjų gegužę. Toks kainos lygis išsilaikė beveik metus. 2009 metų gegužės mėnesį kiaušinių kaina vėl ėmė mažėti. Šių metų sausio–liepos mėnesiais mažmeninė kiaušinių kaina, palyginti su 2008-ųjų atitinkamu laikotarpiu, buvo 4,2 proc. mažesnė (3 pav.).

Šviežių L–M grupės kiaušinių vidutinės didmeninės kainos ES valstybėse
2008 ir 2009 metų sausio–liepos mėnesiais, Lt/100 kg
*Average wholesale prices of fresh eggs (group L–M) in EU countries
in January–July 2008 and 2009, Lt/100 kg*

Šalis / Country	2008	2009	Pokytis, Change, %
Nyderlandai / Netherlands	282,3	274,3	-2,8
Malta / Malta	338,4	335,4	-0,9
Belgija / Belgium	319,8	340,9	6,6
Čekija / Czech Republic	389,5	349,9	-10,2
Vokietija / Germany	341,6	355,4	4,0
Rumunija / Romania	354,1	362,4	2,3
Jungtinė Karalystė / United Kingdom	398,2	366,0	-8,1
Estija / Estonia	428,6	371,1	-13,4
Ispanija / Spain	359,0	371,5	3,5
Portugalija / Portugal	353,6	372,5	5,4
Lenkija / Poland	417,9	374,0	-10,5
Vengrija / Hungary	412,5	378,3	-8,3
Prancūzija / France	345,8	381,7	10,4
Slovakija / Slovakia	381,4	395,2	3,6
Suomija / Finland	426,3	399,0	-6,4
Bulgarija / Bulgaria	353,7	405,0	14,5
Lietuva / Lithuania	431,4	410,4	-4,9
Slovėnija / Slovenia	446,8	432,9	-3,1
Latvija / Latvia	456,9	457,2	0,1
Graikija / Greece	461,7	476,9	3,3
Airija / Ireland	516,0	499,8	-3,2
Italija / Italy	539,3	562,8	4,3
Švedija / Sweden	650,7	579,7	-10,9
Danija / Denmark	538,5	581,8	8,0
Kipras / Cyprus	570,2	599,0	5,0
ES / EU	390,5	396,8	1,6

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

3 pav. Mažmeninės kiaušinių kainos Lietuvoje 2007–2009 metais, Lt/10 vnt.
 Figure 3. Retail price of eggs in Lithuania in 2007–2009, Lt/10 pieces

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

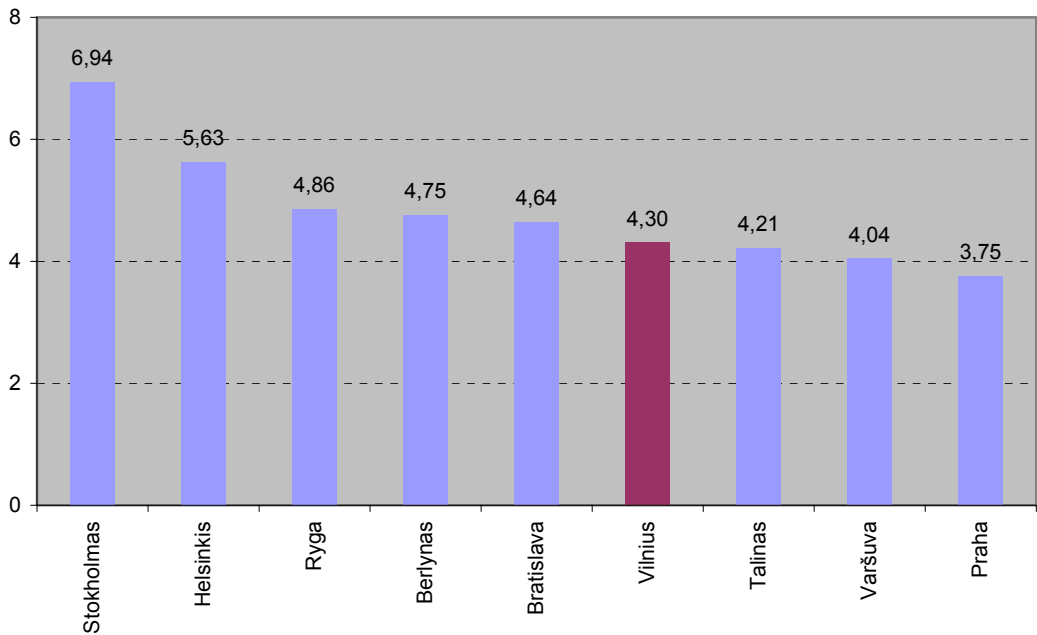
Žemės ūkio rūmų duomenimis, turguje kiaušinių kaina didėjo. 2009 metų sausio–rugpjūčio mėnesiais turguje kaimiški kiaušiniai kainavo 3 proc., o paukštynų – 2 proc. brangiau nei 2008-aisiais tuo pačiu metu.

ŽŪMPRIS duomenimis, Švedijos sostinėje birželio mėnesį kiaušiniai kainavo 61 proc., Rygoje – 13 proc. brangiau nei Vilniuje (4 pav.). Tačiau Taline ir Varšuvoje kiaušinių kainos buvo atitinkamai 2 ir 6 proc. mažesnės.

Užsienio prekyba. 2009 metų I pusmetį Lietuvos užsienio prekybos naminių paukščių kiaušinių balansas buvo teigiamas. 2009 metais Lietuvoje įvairaus apdorojimo kiaušinių eksportas 19,5 karto viršijo importo apimtį. Eksportuota apie 21 proc. Lietuvoje surinktų kiaušinių (6 tūkst. t už 23,5 mln. Lt). Tačiau šiemet I pusmetį, palyginti su 2008-ųjų sausio–birželio mėnesiais, Lietuva eksportavo 23 proc. mažiau kiaušinių.

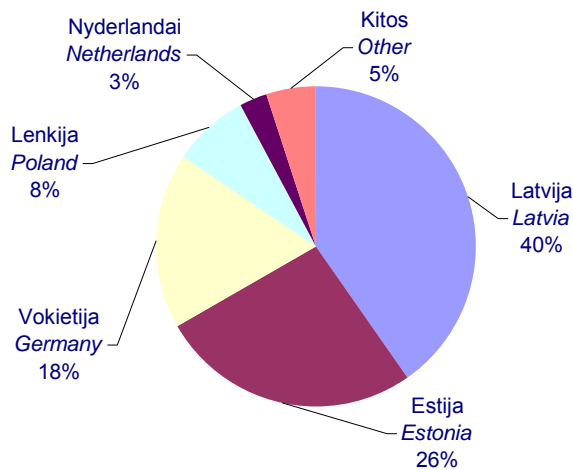
Daugiausia naminių paukščių kiaušinių 2009 metų I pusmetį Lietuva, kaip ir įprasta, eksportavo į Latviją (2,4 tūkst. t), Estiją (1,6 tūkst. t) ir Vokietiją (1,0 tūkst. t) (5 pav.). Iš viso kiaušinių išvežta į 12 ES šalių bei Rusiją ir Turkiją.

2009 metų I pusmetį į mūsų šalį įvežta 306 t kiaušinių (už 2,4 mln. Lt) – apie 1,1 proc. Lietuvoje surenkamų kiaušinių. Šiemet per sausio–birželio mėnesius, palyginti su atitinkamu 2008-ųjų laikotarpiu, kiaušinių į Lietuvą įvežta 20,5 proc. mažiau, tačiau už beveik 13 proc. didesnę sumą.

4 pav. Mažmeninės kiaušinių kainos kai kurių ES valstybių sostinėse 2009 metų birželio mėnesį, Lt/kg
 Figure 4. Retail prices of eggs in the capital cities of selected EU countries in June 2009, Lt/kg

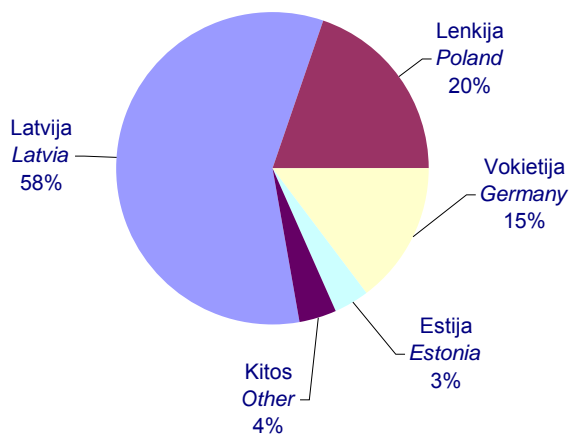
Šaltinis: ŽŪMPRIS.

5 pav. Kiaušinių eksporto struktūra 2009 metų I pusmetį
 Figure 5. Structure of egg export in the 1st half-year of 2009

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

2009 metų I pusmetį daugiausia naminių paukščių kiaušinių įvežta iš Latvijos (177,6 t), Lenkijos (60,8 t) ir Vokietijos (44,8 t) (6 pav.). Iš viso į Lietuvą naminių paukščių kiaušinių importuota iš 10 ES šalių.

6 pav. Kiaušinių importo struktūra 2009 metų I pusmetį
Figure 6. Structure of egg import in the 1st half-year of 2009

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Prognozės. Palyginti su kitų ES šalių kainomis, lietuviškų kiaušinių kaina yra aukšta. Dėl to 2009 metų II pusmetį šių produktų eksportas ir vėl maždaug penktadaliu atsiliks nuo 2008-aisiais buvusių apimčių.

Mažėjanti užsienio prekyba ir stipri lenkiškų kiaušinių konkurencija turėtų dar kiek sumažinti didmeninę kiaušinių kainą. Tačiau tikėtina, kad mažmeninė šių produktų kaina šiemet rugsėjo mėnesį, PVM tarifui padidėjus iki 21 proc., šiek kiek išaugs, o metų pabaigoje turėtų būti panaši kaip prieš metus.